

КОРНІВСЬКА

Валерія Олегівна
cafedra.gosfin@yandex.ru

УДК 336.64

ЧЕРНУХА

Роман Дмитрович

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВАSOME ASPECTS OF THE ENTERPRISE'S
FINANCIAL STATE IMPROVEMENTк.е.н., доцент кафедри,
Харківський інститут
фінансів Київського
національного торговельно-
економічного університетустудент, Харківський
інститут фінансів
Київського національного
торговельно-економічного
університету

У статті розглянуті питання удосконалення фінансового стану підприємства, а саме: розкриті особливості реалізації фінансової стратегії на підприємстві з урахуванням його специфіки діяльності і фінансового стану. Проаналізовані особливості реалізації фінансових стратегій і поліпшення фінансового стану підприємств, за результатами дослідження виявлені проблеми в здійсненні цих процесів. Розроблені напрями вдосконалення процесів реалізації фінансової стратегії і поліпшення фінансового стану підприємств з урахуванням специфіки їх діяльності та стадій життєвого циклу.

* * *

В статье рассмотрены вопросы усовершенствования финансового состояния предприятия, а именно: раскрыты особенности реализации финансовой стратегии на предприятии с учетом его специфики деятельности и финансового состояния. Проанализированы особенности реализации финансовых стратегий и улучшения финансового состояния предприятий, в результате исследования выявленные проблемы в осуществлении этих процессов. Разработаны направления совершенствования процессов реализации финансовой стратегии и улучшения финансового состояния предприятий с учетом специфики их деятельности и стадий жизненного цикла.

* * *

Introduction. Financial strategy is a determining factor in the effective functioning of enterprises, and also serves as a conduit for the achievement of general corporate goals throughout the life cycle in today's economy. Thus, the relevance of the research topic is conditioned by the need to develop theoretical and methodological approaches to the implementation of the financial strategy. This will ensure the achievement and maintenance of financial stability, improving the financial condition of the enterprise based on the balance of cash flows, optimizing the structure of property and capital, increasing sales and economic value added.

Purpose. The purpose of the study is the theoretical justification and development of recommendations of practical importance for the implementation of the financial strategy and improving the financial condition of enterprises, taking into account the specifics of their activities and financial condition.

Results. In accordance with the goal in the study, the following tasks were accomplished:

- essence, tasks and peculiarities of the implementation of the financial strategy in the conditions of innovation in the enterprise are disclosed;
- features of formation and use of sources of financing of activity of the enterprises are investigated;
- developed a flowchart of the process of implementing the company's financial strategy and improving its financial condition;
- analysis of the activities of enterprises (at different stages of the life cycle), specifics of implementing financial strategies and improving the financial condition of enterprises, identified problems in the implementation of these processes;
- directions for improving the system for implementing the financial strategy and improving the financial condition of enterprises are developed, taking into account the specifics of their activities and stages of the life cycle.

Conclusion. The results of the research can be used by financial, planning and economic departments of enterprises in conducting financial diagnostics, implementing financial strategy and measures aimed at improving the financial condition of enterprises.

Ключові слова: підприємство, фінансовий стан, стратегія, удосконалення

Ключевые слова: предприятие, финансовое состояние, стратегия, совершенствование

Keywords: enterprise, financial standing, strategy, improvement

ВСТУП

Триваюча світова економічна криза серйозно ускладнила для України вихід на траєкторію інноваційного розвитку. В останні роки діяльність вітчизняних підприємств протікає на тлі несприятливого впливу факторів зовнішнього середовища: труднощі в економіці країни, геополітична напруженість і девальвація національної валюти. В умовах скорочення доступу до фінансових ресурсів, їх дорожнечу, зростання конкуренції, підприємства, що реалізують інновації, змушені шукати нові, більш ефективні підходи до реалізації фінансової стратегії, які повинні забезпечити їх

фінансову спроможність при оптимальному рівні ризику. У сучасній економіці фінансова стратегія є визначальним фактором ефективного функціонування підприємств, оскільки не тільки сприяє забезпеченню інвестиційної привабливості інноваційної діяльності, а й служить провідником досягнення загальних корпоративних цілей підприємств протягом всього життєвого циклу, що сприяє підвищенню ефективності їх роботи.

Аналіз публікацій показав нестачу теоретичних досліджень про взаємозв'язок фінансового стану та життєвих циклів підприємства. Теорія структури капіталу є одним з найбільш проблемних аспектів у фі-

нансовому менеджменті за останній час, у зв'язку з чим, вивчення моделей взаємозв'язку етапів життєвого циклу і фінансового стану в залежності від структури капіталу є досить актуальним. Для вирішення даної проблеми автори керувалися теоретичними і практичними дослідженнями відомих учених: І. Адізеса, Д.Р. Рінка, Д.М. Родена, Х.В. Фокса, Р.А. Тітарта, Р. Вівас, М. Горта, С. Клеппер, В. Дікінсона, І.В. Івашковської, С.В. Корягіної, Л.О. Лігоненко, В. Широкової, Д. Янгеля та ін..

Таким чином, актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю розробки теоретичних і методологічних підходів до реалізації фінансової стратегії. Це забезпечить досягнення і підтримання фінансової стабільності, поліпшення фінансового стану підприємства на основі збалансованості грошових потоків, оптимізації структури майна та капіталу, зростання обсягу продажів і економічної доданої вартості при забезпеченні оптимального рівня фінансових ризиків з урахуванням фактора циклічності розвитку підприємства.

МЕТА РОБОТИ

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка рекомендацій, що мають практичну значимість, щодо реалізації фінансової стратегії і поліпшення фінансового стану підприємств з урахуванням особливостей здійснення їх діяльності та фінансового стану.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В якості методологічної бази використовувалися діалектичні принципи, що дозволили виявити основні характеристики досліджуваних явищ і процесів в їх взаємозв'язку, визначити тенденції їх становлення і розвитку. У процесі дослідження були застосовані такі наукові методи як індукція, дедукція, методи фінансового аналізу, системний підхід, функціональний і порівняльний аналіз, метод класифікацій, діалектичний метод знань, моделювання, статистичне спостереження. Теоретичною базою досліджень є праці вчених у сфері управління фінансами і розвитку інноваційної діяльності, теорії та методології реалізації фінансової стратегії, теорії функціонування і розвитку підприємств. Інформаційну базу досліджень становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, а також внутрішні нормативно-правові документи та фінансова звітність підприємств, матеріали наукової періодичної преси та мережі Інтернет.

РЕЗУЛЬТАТИ

Аналіз наукової літератури, яка розкриває ті чи інші питання заявленої теми дослідження, показує, що проблеми реалізації фінансової стратегії і поліпшення фінансового стану підприємств розроблені лише за окремими напрямками. На практиці це призводить до труднощів її здійснення. Так, в теорії і практиці недостатньо повно розкрито розуміння сутності та змісту фінансової стратегії для підприємств, що реалізують інновації; не уточнені особливості її реалізації; немає чітких і системних підходів до розробки методичного та інструментального апарату по реалізації фінансової стратегії підприємств з урахуванням циклічності розвитку та підвищених ризиків здійс-

нення інноваційної діяльності, не чітко визначені шляхи та напрямки поліпшення фінансового стану.

Актуальність теми, а також її недостатня розробленість у науковій літературі зумовили вибір об'єкта і предмета дослідження, що має важливе теоретичне і практичне значення. Об'єктом дослідження є фінансові стратегії підприємств реального сектора економіки, які перебувають на різних стадіях життєвого циклу з різними типами фінансового стану. Предметом дослідження виступають методи та інструменти реалізації фінансової стратегії, напрямки та шляхи поліпшення фінансового стану підприємства.

Відповідно до поставленої мети в ході дослідження були вирішені такі завдання:

- з урахуванням специфіки діяльності та фінансового стану підприємств розкрито сутність, завдання і особливості реалізації фінансової стратегії в умовах здійснення інновацій на підприємстві;

- досліджені особливості формування і використання джерел фінансування діяльності підприємств у вітчизняній і зарубіжній практиці;

- уточнена специфіка реалізації фінансової стратегії підприємства і розроблена блок-схема процесу її реалізації та поліпшення фінансового стану;

- проведено фінансовий аналіз діяльності підприємств, що знаходяться на різних стадіях життєвого циклу і з різними типами фінансової стійкості, виявлено особливості результатів аналізу та визначено проблеми фінансової стійкості та ефективності інноваційної діяльності підприємств;

- проведено аналіз особливостей реалізації фінансових стратегій і поліпшення фінансового стану підприємств, виявлені проблеми в здійсненні цих процесів;

- розроблено напрями вдосконалення системи реалізації фінансової стратегії і поліпшення фінансового стану підприємств з урахуванням специфіки їх діяльності.

Матриця взаємозв'язку типів фінансового стану підприємства зі стадіями життєвого циклу підприємства в умовах його інноваційної активності може бути інструментом стратегічного аналізу напрямків зростання вартості бізнесу і розвитку підприємства. На жаль, на сучасних вітчизняних підприємствах під час реалізації фінансової стратегії врахування впливу стадій життєвого циклу не проводиться, також відзначається недолік теоретичних досліджень з цього питання. З точки зору зміни ефективності реалізації фінансової стратегії підприємства, була розглянута динаміка інтегрального показника зростання вартості бізнесу при зміні фази життєвого циклу підприємства. Рух інтегрального показника зростання вартості бізнесу за матрицею «фінансовий стан – стадії життєвого циклу підприємства» дозволяє визначити вектор його руху і фази життєвого циклу, що дає можливість здійснити коригування плану стратегічного фінансового розвитку підприємства відповідно до виявлених відхилень. Матриця складається з 16 квадрантів. За рядками матриці відображені різновиди фінансового стану (абсолютний – стійкий – нестійкий – кризовий), по стовпцях – фази розвитку життєвого циклу підприємства (зародження - зростання - зрілість - спад). Кожен квадрант матриці характеризує ймовірний фінан-

совий стан на певній фазі життєвого циклу. Дана матриця може стати інструментом для оцінки фінансового стану та стратегічного аналізу напрямків розвит-

ку підприємства з урахуванням особливостей джерел фінансування і формування потоків грошових коштів на кожній стадії життєвого циклу підприємства (рис. 1).

Види фінансового стану	Стадії життєвого циклу			
	Стадія зародження	Стадія росту	Стадія зрілості	Стадія спаду
Абсолютна фінансова стійкість	1	2	3	4
Нормальна фінансова стійкість	5	6	7	8
Нестійка фінансова стійкість	9	10	11	12
Кризова фінансова стійкість	13	14	15	16

Рис. 1. Матриця «фінансовий стан – стадії життєвого циклу підприємства»

Дослідження показали, що не завжди абсолютний тип фінансової стійкості буде запорукою стратегічного «фінансового здоров'я» підприємства.

ВИСНОВКИ

Матриця взаємозв'язку типів фінансового стану підприємства зі стадіями його життєвого циклу в умовах його інноваційної активності може бути інструментом стратегічного аналізу напрямків зростання вартості бізнесу і розвитку підприємства. Результати дослідження можуть бути використані фінансовими, планово-економічними відділами підприємств під час проведення фінансової діагностики, реалізації фінансової стратегії і заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану підприємств.

Список використаних джерел

- Gort M., Klepper S. Time paths in the diffusion of product innovations. *The Economic Journal*. 1982. V. 92, № 367. pp. 630-653.
- Dickinson V. Cash flow patterns as a proxy for firm life cycle. 2007. URL: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=755804 (дата звернення 10.07.2018).
- Rink D.R., Roden D.M., Fox H.W. Financial management and planning with the product life cycle concept. *Business Horizons*. 1999. September-October. pp. 65-72.
- Thietart R.A., Vivas R. An empirical investigation of success strategies for businesses along the product life cycle. *Management Science*. 1984. V. 30, № 12. pp. 1405-1423.
- Адизес И.К. Управление жизненным циклом корпораций. Москва, 2014.
- Ивашковская И.В., Янгель Д.О. Жизненный цикл организации и агрегированный показатель роста. *Корпоративные финансы*. 2007. № 4. С. 97-110.
- Корягіна С.В. Економічна оцінка та планування

життєвого циклу розвитку підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Львів, 2004.

- Лігоненко Л.О. Антикризисное управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. Київ, 2001.
- Широкова Г.В. Жизненный цикл организации: концепции и российская практика. Санкт-Петербург, 2008.

References

- Gort M., Klepper S. Time paths in the diffusion of product innovations. *The Economic Journal*. 1982. Vol. 92, № 367. pp. 630-653.
- Dickinson V. Cash flow patterns as a proxy for firm life cycle. 2007. URL: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=755804 (date of treatment 10.07.2018).
- Rink D.R., Roden D.M., Fox H.W. Financial management and planning with the product life cycle concept. *Business Horizons*. 1999. September-October. pp. 65-72.
- Thietart R.A., Vivas R. An empirical investigation of success strategies for businesses along the product life cycle. *Management Science*. 1984. Vol. 30, № 12. pp. 1405-1423.
- Adizes I.K. Management of the life cycle of corporations. Moscow, 2014 (in Russian)
- Ivashkovskaya I.V., Yangel D.O. The organization's life cycle and the aggregate growth rate. *Corporate finance*. 2007. № 4. pp. 97-110 (in Russian).
- Koriahina S.V. Economic assessment and planning of the life cycle of enterprise development: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk. Lviv, 2004 (in Ukrainian).
- Lihonenko L.O. Anticrisis enterprise management: theoretical and methodological principles and practical tools. Kyiv, 2001 (in Ukrainian).
- Shirokova H.V. The life cycle of the organization: concepts and Russian practice. St. Petersburg, 2008 (in Russian).